Zbiór processów
z 18 wieku

Cz. IV

3 Rubl
3 f 60
1883. III. 163.

Dziady

Jakoba Gieysztora
[illegible]

Biblioteki Jak. Kaz. Gieysztora

1.
2.
3
4
5
6.
7.
8
9.
10
11.
12
13.
14
15
16
17
18
19.
20.
21
22.
23.
24
25
26
27
28.
29
29
0
3
3

1. Wilno — Ryx.
2. Wigdorowicz . Wichert.
3 Katmanowicz Klaczko — Wigdorowicz.
4 — —
5 — —
6. Biskup Wilens.
7. Żydy — Wichert.
8 — —
9. Wulfowicz — Radziwitt.
10 Leybowicz — Menasowicz. Wigdorowicz
11. Włościanie Star. Wielondskiego — Walewski An.
12 Poniatowscy — Walewski.
13. Szydłowski — Micewicz — Jasiński.
14 — —
15 Hausman — Piltowski —
16 Potocki — Grodno.
17 Brzostowski Xaw — poddani Mosiborscy.
18 Stankiewicz — Murzyński — Dedenko
19. Domański. Szpink. Karmelici. Rudomina. Olszówko
20. Alexandrowicz — Grodno.
~~21 Kłokocki — Gnatowski.~~ zob. 14633. III. t. V. Nr. 13.
22. Murzyński — Ryż — Niemcewicz — Krasnodębski.
23. Tęgoborski —
24. Gorecki — Wilno.
25 — —
26 — —
27
28 — Berez Kartuzi — Niemcewicz —
~~29~~ 28a — —
~~28~~ 29. Stoklicki Star — Minejko.
30. Minejko — Malinowski. Giepster. — Pilecka.
31 — —
32 — —

33. Sokołowski — Wilno
34. — —
35 — Karmeliti — Giedroyć.
36 — Świrski. — Kowno.
37. Puciłowski — Kowno
38. Kurdemiecki — Orzeszko.
39. Dorohiayn Franc. — Orzeszko.
40 — Orzeszko
41. Piaseski — Czerniecki. Wołodźkowa. Wołodźkiewicz
42. Odyniec — Zahorska — Rymgwiad Dyski.
43. Białopiotrowicz — Brzgiełki
44. Kostrowicki — Wasilewski.
45 — —
46 Totoczko — Kamedułi Węgier.
47. Wojnicki — Bezarski. Tayler
48. Pohl Jgd. — Plater.
49. Przezdziecki — Zastaw.
50. Chrewicz — Przezdziecki — Marcinkiewicz,
51 Marcinkiewicz — Radziwiłł, Chrzanowicz
Sapieha.
52 Sapieha — przezdziecki.
53 — —
54. Matuszewiczowie — Gierkowski — Bobrownicki
55. Klemrele — Matuszewicze — Cierkowski
56. Klemrele.

7.

ODBICIE ZARZUTOW

Od Zydow Wileńskich, przeciwko Wielmożnemu JP. Hilaremu de Vichertt Stolnikowi Mścisławskiemu, nieprzyzwoicie wniesionych.

WSzelka własność Obywatela w społeczeństwie żyiącego, żeby trwałe beśpieczeństwo y protekcyą Prawa otrzymała, ma się opierać nieodstępnie na prawidłach Ustawy Kraiowey. Każda zdróżność, czyli odstpępność od Prawa, iako oddala od skutku przez Prawo zamierzonego, to iest: od zyskania sprawiedliwości, tak przeciwnie, kiedy Obywatel idący do Sądu skargę swoią stosownie do Prawa usprawiedliwi, Prawo iemu zaręcza Protekcyą, a Sąd każdey Jnstancyi obowiązany domierzyć skutki Prawa, czyli raczey oddać Sprawiedliwość.

Na tych ubeśpieczony pewnościach W. JP. de Vichertt, wprowadził Sprawę do Sądu z Wigdorowiczem Rabinem, iako swoim dłużnikiem, a z Zydami Wileńskiemi iako fundusz Robinowski dyśptuiącemi o Summę Złł: Pol: 50766.

W. de Vichertt za przelewem JO. Xcia Jmci Biskupa Wileńskiego stawszy się Wierzycielem Wigdorowicza, ma z nim Sprawę o upewnienie swoiego długu, a że fundusz na którym z mocy Jnskrypcyi rozciągnięta Ewikcya przez Zydów Wileńskich, powodem Dekretu Woiewodzińskiego iest zakwestyonowany, y Kwestyą ta wraz z Dekretem Woiewodzińskim znayduie w Sądzie y przyzwoite forum, y aktualną rozprawę. W tymże czasie, to iest: przy rozpoznaniu dobroci Dekretu Woiewodzińskiego, należy okazać fundusz na dług W. de Vichertt.

Z czego wypada uwaga: że czy Rabin Wigdorowicz zyskawszy podniesienie Dekretu Woiewodzińskiego powróci do swoiego stanu, tedy W. JP. de Vichertt na funduszu Rabinowskich Intrat oprzeć będzie mógł swoię należność; Czy los przeciwny padnie temu Rabinowi, tedy wszelako W. de Vichertt nie na samey Osobie Rabina Wigdorowicza, ale na iego pretensyach do Kahału do 60000. Złł: sprawiedliwie wy-

noſzących, a zatym na samym Kahale prosi, przez wyrok, oſtrzeżenia beśpieczeństwa. Przeciwko którym pretensyom Kahał Wileńſki przyniosł w Produkcie ſwoim y kontrowerſyach następne Zarzuty.

1mo. *Że W. de Vichertt nieokazuiąc pierwiaſtkowych ſkryptów od Samuela Wigdorowicza Alexandrowi Moyżeszowi Kupcowi Królewieckiemu wydanych, po przeyściu takowey pretenſyi przez wlewek do JO. Xcia Jmci Biskupa Wilenskiego, a potym przez Cessyą do teraźnieyszego Aktora nie może zyskiwać swoiey Należności, iuż to z powodu nieznaydowania się pierwiaſtkowych ſkryptów, iuż to pod pozorem Konst: 1726. o Wlewkach nieprzyzwoicie naciągnioney.*

2do. *Że wprowadzaiąc Sprawę do Sądu ninieyszego popełnia Ewokacyą.*

3tio. *Że na Osobę Wigdorowicza Areszt ma bydź uznany W. de Vichertt, któremu ani zakładano Areſztu, ani założyć z Prawa wypada.*

Zeby te zarzuty oddzielnie rozſtrząśnione widoczniey odkryły ſwoią niedoſtateczność, uczynić należy ſzczegulne nad każdym zaſtanowienie się, do którego biorąc się nayprzód

Co do Pierwſzego.

Nieznaydowanie ſię skryptów pierwiastkowie od Wigdorowicza Moyżeſzowi Kupcowi Królewieckiemu wydanych lubo początkowego naſtania pretenſyi zasłania ślady, gdy iednak W. de Vichertt nie na tych tylko fundamentach dowodzi swe Prawo, ta przyczyna nieznaydowania ſię skryptów nie może y nie powinna sprawić upadku w Sprawie.

Bo gdy takowe skrypta informowałyby tylko Sąd y Stronę o wielości y czasie zawinionych Summ. tedy Powód W. de Vichertt w ich na Sądzie nieznaydowania ſię, powinien okazać z innych dowodów tę pewność.

W tym mieyscu assekuracya Rabina Samuela Wigdorowicza w Roku 1783. Maia 1. dnia na rzecz JO. Xcia Biſkupa Wileńskiego wydana, dosyć ważnie zaſtępuie nieznaydowanie się skryptów.

Rabin albowiem w tey Assekuracyi wymienia datę przez szczegulność każdego skryptu y Summy, y nie tylko rzetelność tego wszystkiego przyznaie, lecz nadto przez nowy obo-

obowiązek y oddanie Summy zaręcza, y bespieczeństwo czyli Ewikcyą na funduszach Rabinowskich opisuie.

Przypuściwszy zatym podług wniosku Zydowskiego tę myśl czyli podeyrzenie, że skryptów pierwiastkowych niebyło, tedy przestać należy na ostateczney Assekuracyi, która Rabina dłużnym bydź wyznaie.

Czy się znayduią takowe skrypta lub nie! to kwestyi na Sądzie nie składa, bo Assekuracya, przeciwko którey niemasz Processu, ani ze Strony Rabina zaskarżenia, zaswiadcza prawdę na rzecz Vichertta. Bo Zyd Wigdorowicz nie wypiera ani długu, ani też skryptów.

On sam iest dłużnikiem y winien usprawiedliwienie z siebie y swoich funduszow W. de Vichertt, a przecież gdy nie ma tego przekonania, żeby odmówił świadectwa prawdzie, niewiadomo, z iakich pobudek Zydzi Wileńscy chcą go uczynić wolnym od długu przeciwko widoczności.

Ale wezwała Strona Dekretu niestannego w Grodzie Nowogrodzkim w Roku 1784. Marca 16. dnia, z powodztwa JO. Xcia Jmci Biskupa Wileńskiego zapadłego, do którego Rabin wynosząc swoy Pozew nadmienił niby niepewność długu y złożył w końcu prozbę odesłania tey Sprawy do Kommissyi Skarbowey Lit:

Zastanowić się nad tym Dekretem y zważyć pobudki prozby Rabina Wigdorowicza załobą pozewną zaiętey.

Obowiązany Assekuracyą własną dotąd nigdzie nie zaskarżoną do winnego J. O. Xciu Biskupowi długu, a procederem do uskutecznienia przynaglony, gdy odwlec Satysfakcyą przedsiębrał, szukał różnych sposobów oddalenia terminów wypłatności.

Y tak w zaocznym doniesieniu Sprawy zarzuciwszy (iak mieni Strona) niepewność skryptów, prosił Remissy do Kommissyi Skarbowey.

Ze Skrypta w części mogą być w Kapitale czy w Procencie opłacone, niechce nadtym W. de Vichertt stanowić Kwestyi, bo w Cessyi J. O. Xięcia Jmci Biskupa Wileńskiego swego Ewiktora, maiąc dołożony warunek, *że w przypadku okazanych z wypłaconey części długu Kwitów zwrot do Ewiktora ostrzega się*, pozwala na detrunkatę takiey Summy z swego Kapitału, iaka Kwitami będzie obiaśniona.

Ostrożność zatym, którą z Umowy W. de Vichertt z J. O. X. Biskupem chciał mieć dołożoną w Cessyi, nie może być brana za dowod przeciwko Vicherttowi, y owszem stosownie ma się do prożb Wigdorowicza w Dekrecie Nowogrodzk: umieszczonych.

Jeżeli wypłacił Summę przez siebie zawinioną, czemuż raczey nie położył Kwitów, y czemu w odwodzie nie prosił uchylenia pretensyi? ale nadmieniwszy niepewność, iakoby długu żądał Remissy do Kommissyi.

Chęć zatym Rabina okazuie się, że na Sądzie Nowogrodzkim unikał od Sprawy, y nie był w stanie oczyszczenia się od długu, którego rzetelność y dopiero przyznaiąc, znosi wszelkie wnioski, tak względem Skryptów ostatnią assekuracyą zamkniętych; iako też względem pewności długu.

Teraz zastanowić się należy nad zarzutem Zydowskim, że gdy Prawo 1626. *pod tytułem o Wlewkach Zagranicznych* zabroniło nabywać Cessyi, tedy ani J. O. Xiąże Biskup Wileński za wlewkiem Moyżesza Kupca Królewieckiego, ani W. de Vichertt za ustąpieniem Xięcia Jmci, nie są mocni poszukiwać tey pretensyi, y pod Rygor Prawa podpadaią.

Nayprzód ta Kwestya nie należy, tylko do Samuela Wigdorowicza, który iey nie czyni. Ale gdyby w napastnym zarzucie nie zostawać bez odpowiedzi, y gdyby w Osobie J. O. Xięcia Biskupa pierwiey, a teraz W. de Vichertt cienia nawet wykroczenia przeciwko Prawu nie dopuścić; Zechce Sąd roztrząsnąć własne wyznanie Wigdorowicza w assekuracyi wymienione.

Samuel Wigdorowicz zadłużony w Królewcu, y tamże zatrzymany, znalazł względy J. O. Xięcia Biskupa, że ułożenie się z iego Wierzycielem polecił X. Biskup swemu Kommissantowi. Stało się, że za śrzodkowaniem tey dobroczynności powrócił do Kraiu Samuel Wigdorowicz, y wraz nie tylko kroków przeciwko J. O. Xięciu Biskupowi nie uczynił, lecz nadto, przez nową assekuracyą, wyznał się być winnym.

1783. Maia 1. widzieć tę Assekuracyą y czytać.

Nie z mocy zatym wlewku, ale na fundamencie Assekuracyi rzecz przyniesiona do Sądu, czy może podpadać pod Rygor Prawa 1726. y czy takowy postępek Zydów z nadużyciem Prawa dopełniony, a próżną pomówność Osoby w Kraiu znakomitey zawieraiący nie powinien ściągnąć przykładnego

dnego

dnego ukarania, oddaiemy pod wyrok, y upraszamy Rygoru za pomowne skargi.

Co do Drugiego.

Kto za nieprzyzwoite do Sądu nienależnego pozwanie chce zyskać kary, powinien dowieść przez wszystkie sposoby tey nienależności, czyli incompetentiam fori.

Zydzi Wileńscy przez W. de Vichertt pozwani, sami między sobą o dobroć Dekretu Woiewodzińskiego, o Fundusze Rabinowskie, o długi od Rabina Kahałowi, y od Kahału Rabinowi winne, nawzaiem ustanowili Sprawę.

Jeżeli rzecz między niemi samemi o powyższe rodzaie, toiest: o fundusze y długi, iedność ma interessu z Sprawą W. Vichertta. Za cóż tak mylne mniemanie, że oni sami tylko znayduią tu Forum, nie zaś W. Vichertt?

Dekret Woiewodziński uchylił Samuela Wigdorowicza od Rabinowstwa; Tym samym Fundusze, na których dług Wielm. de Vichertt miał swoią Ewikcyą, zniszczył y nadwerężył.

Samuel Wigdorowicz prócz pretensyi o Rabinowstwo, okazał w Produkcie czystego Kapitału 60,000. Złł: na Kahale Wileńskim. Kiedy więc o Fundusze pod Ewikcyą Vichertta poddane, rzecz do Sądu wprowadzona, iakimże sposobem można zadać Ewokacyą Vicherttowi, że on w teyże rozprawie prosi ostrzeżenia tego Funduszu na swoią satysfakcyą?

Wreszcie Kahał Wileński zastosował z różnych Rachunków, iako na czele Produktu położono 130,000. Złł: pretensyi do Wigdorowicza, nie wchodzi w ich rzetelność Vichertt, ale własnego dobra troskliwość ostrzegać go powinna, że gdy w iedney rozprawie, gdzie kilka Wierzycielów, czyli Pretensorów, iakiemi są Zydzi, zbiega się do iednego maiąsku y Osoby, aby on probował potioritatem juris, podług Konstytucyi 1588. 1726. y 1784.

Na mocy tych Praw W. Vichertt maiąc swoią pretensyą ex liquido debito urosłą, powinien wziąść pierwszeństwo przed pretensyami Zydowskiemi.

Skarga zaś Zydów o Ewokacyą, że iest próżna, y że W. de Vichertt, tylko o zabeśpieczenie swego Funduszu rzecz wprowadzaiąc do Sądu, Rekognicyą swey pretensyi do woli

Sądowey lub sądzenia, lub dania Remissy porucza, a przez to w Ewokacyą niepodpada, odwołuiemy się do Pozwu, za którym przypadła Sprawa.

Co do Trzeciego.

Podobało się Zydom Wileńskim wyrazić w Produkcie prożby, ażeby areszt na Samuela Wigdorowicza był utwierdzony W. de Vichertt.

Prosta wiadomość Prawa zapewnia każdego Obywatela, że areszt na człowieka ma być pierwiey założony, potym zyskiwanie onego wolne u Sądu. W. de Vichertt odebrał Pozew rekonwencyonalny od Zydów przy Sprawie teraz w Warszawie, y w Relacyi tego Pozwu nie znayduiąc aresztu, zadziwa się, że wzmiankę o nim czyta w Produkcie.

Słyszał z Relacyi, że Zydzi pozywaiąc Rabina w Wilnie, tymże Pozwem zaaresztowali Rabina u W. de Vichertt. Ten Pozew nie podany nawet do łączenia, ale gdyby y żądano łączenia, trzeba się zadziwić nad osobliwym wynalazkiem, iakim Zyda mieszkaiącego w Wilnie można aresztować u Obywatela maiącego Possessyą w Warszawie.

Nie będę się zastanawiał więcey nad tym zarzutem z siebie nikczemnym, ale roztrząsnąwszy zarzuty przez szczegulność od Zydów wprowadzone, składam Konkluzyą na Petytach w pozwie wypisanych.